

School for Teachers
Училище за учители

ДЕТСКИЯТ МУЗИКАЛЕН ТЕАТЪР – ОСТРОВ НА УЧЕНИЧЕСКИЯ ТАЛАНТ

Светла Илчева

Средно училище „Константин Константинов“ – Сливен

Резюме. Статията представя дейността на Детски музикален театър „Щурче“. Той включва учениците от един клас, които работиха в продължение на четири години по проект УСПЕХ. Тяхната дейност в настоящия момент се продължава от други ученици по проект „Твоят час“, участници в ДМТ „Щурче в ухото“. В основата на работата ни са разнообразните творчески подходи и творческата свобода на децата. Резултат от това са удоволствието и интересът, с които работиха участниците, постигнатите успехи, оригиналността и красотата. Чрез статията се споделя иновативна интерактивна педагогическа практика, като се описват моменти от дейността и от изявиите на „щурчетата“ по направления.

Keywords: music; theater; creative approaches; children's talent; dance art; musical tales; learning by play

*„Духовният живот на детето е пълноценен само тогава,
когато то живее в света на игри, приказки, музика,
фантазия и творчество. Без това то е изсъхнало цвете“*

В. А. Сухомлински

Кой може да каже колко е дълъг пътят на децата до изкуството? Учители и деца – едни до други в училище и през почивните дни, пътешестват към широкия и необятен свят. Измежду многото пътища пътят към изкуството е постлан с обещания за чудни и прекрасни преживявания, мечти и възшебства.

Детският музикален театър „Щурче“ носи името на водещия герой в приказките на К. Константинов (патрон на училището ни). Може би си мислите, че щурците свирят само през определени периоди в годината? Това не е така. Героите на този театър не спреха да пеят и танцуват цели 4 години, а сега отстъпиха сцената и на новите „малки щурчета“.

В последните дни на месец май те получиха скромен подарък – кутийка във формата на бонбон със заглавие „24 мига от един 4-годишен спектакъл“, в който

то на филм от 4 ленти на хартиен носител е показан част от творчеството на участниците. За този труд сливенската писателка и художничка Дора Куршумова подари на децата книжка-приказка за щурчетата и тяхната Щурчова майка.

А ето как започна тя. Още от самото начало децата се потопиха в многообразие от дейности и взаимодействие между изкуствата. Творческите моменти от часовете по литература, музика, изобразително изкуство продължиха междупредметната връзка и в извънкласната дейност. Тук децата получиха творческа свобода и разнообразни творчески подходи. Дейността на Театъра се извява в няколко направления.

Танцовото изкуство направи учениците по-уверени в сценичните им изяви, разви тяхната подвижност и пластичност, координация и синхрон на движенията, чувство за пространство и ритмичност, способността да се „движат“ на сцената, да акцентират с мизансцена си на определени моменти от изпълнението. През годините „щурчетата“ разучиха и представиха „Финска полка“, „Танц на пингвините“, „Коледен рок“, „Шотландски танц“, „Каубойски танц“, „Пролетна поляна“, „Моряшки танц“. Чрез танца се засилва чувството за хармония и красота, формира се колективно творчество, удовлетворява се естествената потребност на децата от движение. Подготовката на танца винаги следва определена последователност. Трескава е и подготовката на сценичните костюми, в която активно се включват и родителите (изработването на кукли, фраките на пингвините, венците с цветя, ел. китари и тромпети от картон и др.). Свързани от любовта към танца, участниците се сприятеляват, развиват уменията си за работа в екип, емоционално преживяват музиката чрез състояния на радост, вдъхновение и удоволствие.

В музикалните приказки участниците влагат свое виждане в авторовата творба чрез движения, сценично разиграване на песента, костюми и реквизит, колективно музицират. Миниспектакълът „Сливи за смет“ ни среща с момите, които носят боклук и прилежно го събират разделно в синия, зеления и жълтия контейнер. В замяна получават сливи за зимнина (за компот, за мармалад и дори за люта ракия).

Музикалната приказка „Как гарджето стана певец“ разкрива мечтата на малкото гардже и подкрепата на неговата майка. Дори бухалът – редактор на горския вестник, се възхищава на таланта му, докато идва орелът и се присмива на това грачило. Самозванецът е свален.

„Пепеляшка“ е музикална приказка по специално написана песен от сливенски автори по познатия сюжет в нов, хумористичен вариант. Героите са изработени от картон и са оцветени от децата.

„Дванайсетте пътници“ по Х. К. Андерсен представя месеците на годината с песни, стихове и танци. Те слизат от чудна кола и се готвят заедно да посрещнат Новата година.

Следващият, по-висок етап в музикално-драматургичното развитие на децата е поставянето на детски мюзикъл или оперета. За Празника на майката избрахме оперетата „Думите на мама“ от Жул Леви. Тук подбор на участниците се прави не само по артистични, но и по музикални способности. Музикално-сценичният спектакъл е синтез на няколко изкуства и се проявява като един колективен художник.

„Стъпки по снега“ е коледен спектакъл, включващ клоунски сценки, куклено шоу, коледни песни, работилница и танц на джуджетата. Чуват се скърцащи стъпки в снега, които се оказват на приближаващата Нова година.

„Кри-кри...“ е приказно-музикална композиция (така пее шурчето от приказките на К. Константинов, което ги разказва). „Когато децата заспят“, куклите оживяват, мишките се събуждат и всички танцуват до зори. А на сутринта Катето се чуди защо нищо не си е на мястото.

В „Котешката вечеринка“ котаракът Мър-мър решава да се пошегува с другите котараки, като се преоблича с дрехи на мишок и се разхожда по покрива. Но те не разбират шегата и разкъсват ухото му. Децата са маскирани с мустаци, с котешки уши и опашки и в този вид изпълняват „Дует на котките“ от Джоакино Росини.

С много ведро настроение са наситени трите пролетни приказки „Как бил оцветен белият свят“, „Как се лекува лъвски страх“ и „Как гъсениците се превръщат в пеперуди“. Отначало светът бил съвсем бял, но цветовете се появявали един след друг и оцветявали всичко наоколо. А светът станал пъстър и красив. „Щурчовците“ разбраха, че чрез песни и танци се подобрява всяко настроение, дори когато пациентът е един страхлив лъв. Терапията от звуци и ритми помогна и на малката гъсеничка да не се натъжава от това, че няма приятели, а да се превърне в прелестна пеперуда.

До представлението има дълъг път на репетиции, докато се изградят отделните музикални роли. Много важна е и ролята на самата музика, която създава атмосфера, показва душевното състояние на героя, неговите чувства и вълнения, прави акценти и кулминация в действието.

Театрално-игровата дейност развива детското въображение. Учениците влизат в необходимата роля, преживяват образа, пресъздават театралната картина. Създава се интерес, чувство на съпричастност и гордост. „Хоризонталко“ е приказка за бебето принц, омагьосано да плаче и да яде, докато се пръсне. Царят и царицата се извиняват за нанесената обида на магьосницата и тя го прави отново нормално дете.

„Женско царство – женска оправия“ донесе много забавление от експеримента за размяна на ролите – момичетата в мъжки, а момчетата в женски роли. Жените тормозят мъжете си и ги карат да вършат всичко. Но Господ чува молбите на мъжете и им връща силата. Художествените образи се изграждат, като постепенно се обогатяват с нови елементи –

мимики, жестове, интонация. Трябва навреме да завърши и подготовката на костюмите и декора, за да могат децата да свикнат с тях на последната репетиция.

Многого ни участия досега подсказаха, че освен песента публиката иска и нещо друго – движение, хумор, закачка, сценични ефекти, декор. Затова подготвихме композицията по фолклорни мотиви „Изворче на жива вода“ с народни песни в нов аранжиринг и атрактивна хореография, броилки, наддумване с поговорки. Децата отпиха от живата вода на изворчето, посетиха училището и вечеринката в Чудомировото село, почукаха на къщичката на Мързелан и Мързеланка, ходиха на лов за мечки в гората.

Художествено-творческата дейност също съпътства нашия стремеж за изява. Важно е на сцената всичко да бъде атрактивно поднесено, с подходящия реквизит. Изработването на кукли – герои от приказките на К. Константинов, беше предизвикателство за деца и родители. За целта използвахме хилки от федербал, метлички, чадърчета и др. Куклите бяха изложени в галерия „Сирак Скитник“ във връзка с патронния празник на училището. Децата изпитват особено влечение към куклите, а при изработването им има възможност за използване на разнообразни материали. Играта с куклата дава възможност за комплексно включване в едно цяло на почти всички видове изкуства – литература, музика, театър, танц, изобразително изкуство. И това я прави богата и интересна форма за пробуждане на творческо въображение у децата. Изработихме и ел. китари – реквизит към танца „Коледен рок“. Малките рокаджии свирят последния си суперхит с най-пъстрите ел. китари, изработени от картон. А песента „Когато светците маршируват“ беше допълнена с бляскави тромпети от фолио. Екипната ни работа се прояви и при изработването на пана за стена – „Къщички в снега се гушат“, „Букет за мама“, и трите вестника с нечувани горски новини: „24 горски часа“, „Щурчови новини“ и „7 дни горски новини“.

Малките актьори показаха, че са готови и за по-сериозни проекти. Те започнаха да изучават легендите на града си, да рисуват илюстрации по тях. Върнаха се назад във времето и научиха много от тайните на Сливенската планина – за Халката и Хисарлъка, за Кушбунар и Крали Марко, за змейове и самодиви. Озвучената изложба „В прегръдките на Сливенския балкан“ по легенди на Дора Куршумова представиха в „Арт център 7“. Въплъщението на различните художествени образи в рисунките ентусиазира децата. През погледа на учениците оживяха легендите на авторката. Тук трябва да прибавим и мотива за обществено представяне на сътвореното от децата, който им донесе удовлетворение от собствената художествена дейност.

Толкова многобройни са участията на ДМТ „Щурче“ по открити и театрални сцени в Сливен – в детски градини, в читалище „Зора“ и читалище

„Дружба“, в ДНА, в ДТ „Ст. Киров“, в художествените галерии „Май“, „Сирак Скитник“, „Арт галерия 7“. Дейността на Театъра е представена на II и на VI конкурс за педагози „Добри практики за работа с деца в извънкласните дейности“; Областна конференция за обмяна на добри практики по проект УСПЕХ; областна конференция „Училището – желана територия“; на четвъртия международен конкурс „Извънкласните и извънучилищните дейности – за устойчиво качествено обучение, възпитание и развитие на децата и учениците“ – специална награда; младежкия фестивал за театър „Сливенски вятър“ – грамота за опазване на фолклорното богатство и специална награда на председателя на Обществен дарителски фонд – Сливен.

Детският музикален театър е иновативна форма за откриване и стимулиране на детския талант. Той осигурява ранен достъп на децата до изкуството и развива техния потенциал. Помага им да виждат в нова светлина, да почувстват и преживеят красотата на детските мечти и вълшебства. Той е възможност и за учителя да твори, да обучава учениците и да възпитава у тях ценности, без да наставлява и да назидава. Чрез участието и в репетициите, и в разнообразните форми на изява всяко дете, в т.ч. и тези със специални образователни потребности, откриват своето място в малката паралелкова общност, стават по-общителни, по-комуникативни и сигурни. Доброто настроение, ученето чрез игра, приятелските взаимоотношения, породени от театъра, превръщат СУ „Константин Константинов“ в училище на радостта.

REFERENCES/LITERATURA

- Kovacheva, I. (1998). *Deteto i svetat na hudozhestvenoto slovo*. Sofia: Daniela Ubenova [Ковачева, И. (1998). *Детето и светът на художественото слово*. София: Даниела Убенова]
- Penchev, P. & Aleksieva, S. (1998). *Detskata teatralizirana igra*. Sofia: Narodna prosveta [Пенчев, П. & Алексиева, С. (1998). *Детската театрализирана игра*. София: Народна просвета]
- Penchev, P. & Pavlov, Z. (1989). *Slovesno-izpalnitelsko izkustvo*. Blagoevgrad [Пенчев, П. & Павлов, З. (1989). *Словесно-изпълнителско изкуство*. Благоевград]
- Bel, Sh. (1992). *Kukleniyat teatar i malkiyat zritel*. Sofia: Hermes [Бел, Ш. (1992). *Кукленият театър и малкият зрител*. София: Хермес]
- Filchev, P. (1981). *Literatura i detsko-yunosheski teatar*. Sofia: Balgarski pisatel [Филчев, П. (1981). *Литература и детско-юношески театър*. София: Български писател]
- Indzhev, V. (2003). *Sintez – pantomima, tants, muzika*. Sofia: Hayni [Инджев, В. (2003). *Синтез – пантомима, танц, музика*. София: Хайни]

CHILDREN'S MUSICAL THEATER – A TERRITORY OF STUDENT'S TALENT

Abstract. The article presents the activities of Children's musical theater "Grasshopper". Presented are the activities of a class who worked for 4 years under the idea. Other students, participants in Children's music theater „Grasshopper in the Ear“, now continue the activities. As a base of our work stay diverse creative approaches and creative freedom of a child. The result is the pleasure and interest of the participants, the successes, the originality and the beauty. The article shares innovative interactive pedagogical practices through describing moments of activity of the "Grasshopper" in different directions.

✉ **Ms. Svetla Ilcheva**

Senior Teacher – Primary School Stage
"Konstantin Konstantinov" Secondary School
Sliven, Bulgaria
E- mail: soul1_sliven@abv.bg